

LAPSZEMLE.

Magyar Paedagogia 1941. évi 3—4. száma közli Váradi Józsefnek a Magyar Paedagógiai Társaság 1941. szept. 20-án, a Széchenyi-emlékülésen tartott ünnepi előadását „*Széchenyi nacionalizmusa és ennek neveléstörténeti jelentősége*” címen. A kiváló tanulmány értékét méltatni nem kell, annak áttanulmányozása nagy gondolatokat ébreszt és nagy gyönyörűséget szerez.

Prohászka Lajos értékes előadását: „*Az apró munka a nevelésben*”, a Jézustársaság alapításának 400 éves és Herbart halálának 100 éves fordulója alkalmából tartotta. A látszólag annyira különböző két nevelési rendszer közt sok rokonvonás található, így a nevelői munkának azonos felfogásában. A jezsuitáknak mindenkor nagy gyakorlati érzékük volt, nevelésükben pedig következetesen arra törekedtek, hogy neveltjeik jóirányban mindig foglalkoztatva legyenek. Mindkét nevelési rendszer józan és a mindennapi apró munkára alapította hatását.

Loschdorfer János rendes tagsági székfoglalójának címe: „*A munkaközösség elve a nevelő oktatásban*.” Az iskolai nevelés negatív, ha fő eszköze a megfélemlítés; pozitív, ha félelemmentes, életvidám, cselekvő. A korszerű iskola a tanulót az iskolai élet minden megnyilatkozásában a közösség tagjává avatja, munkaközösséget létesít. Ez a munka már a tanárnak a munkaterv (tanmenet) és a munkamenet (óravázlat) megszerkesztésénél szem előtt kell, hogy lebegjen. Ezek megalkotásához széleskörű tudásra, céltudatosságra, tájékozottságra, gyermeklélektani ismeretre, pedagógiai és gyakorlati érzékre, derűltségre és legelsősorban gyermekszeretetre van szükség. A beszámoló tájékoztat a megértés fokáról, de ezenkívül a kötelességteljesítésre is nevel. A számonkérés rendszeres és alapos legyen, mert ebből látja a gyermek munkájának megbecsülését. A beszámoló a kötelességét végzett tanulóban keltsen örömet. Vegyen benne részt bírálatával az osztály közössége is. Sikertelenség esetén önmagunkat is vizsgáljuk meg. Értékelésünkben a bátorítás, a felemelés vezessen bennünket. Az új anyag feldolgozása az osztály közösségének munkája legyen. Szem előtt kell tartanunk, hogy tanítási óránk egy négy éves munkatervnek egyik láncszeme. Az óra anyagát szolgálják az előzetes kísérletek és a tanulók gyűjtőmunkája. A tanítás egyik fontos alkotó eleme a jó és jól bevezetett probléma. A problémát nyújthatja egy előzetes kísérlet, előzetes olvasmány, előzetes szemlélet, az előző óra anyaga. Ezekre a szerző példákat sorol fel a különböző tantárgyak kereteiben. A probléma felállítását követi annak megoldása. Ebben tevékenyebb részt kell engedni a tanulónak. A probléma megoldása közös fogalmazásban csúcsosodik ki. A probléma megoldásának különböző menetét is vázolja azután a szerző cikkében. Kiemeli a táblai vázlatok fontosságát is, amelyek a közös munkának egyik terméke, azonkívül emlékeztető is a tanuló számára.

Námcsdi Mihály cikke: „*A kedély nevelése*.” A gyermek irtózik a túlságos szigorúságtól, megértő nyújasságot vár. A kedély nevelése csak a tanár kedélyén át lehetséges. Ezzel a kedélyneveléssel sok pedagógus és lélekbuvár foglalkozott már. A nevelőoktatás egész területén van alkalom a kedélynevelésre de különösképpen érvényesülhet a karének, a zene tanításánál, az

önképzőkörben, a cserkészetnél, a Mária Kongregációban. A komolykodás álarc, amely a tanulókat nem hatja meg. De jókedélyűnek kell lennie az oktátón kívül az oktató felsőbbségének is, mert a lélektelen szörszálhasogatás ezekből is kiölheti a munkakedvet, mint a gyermekből.

Gábrriel Asztrik ismerteti a „*Francia nevelésügyi reformtörekvéseket*“. Az ifjúság erkölcsi nevelését sürgetik. A közoktatásügyi mellett nevelésügyi, vagy helyesebben ifjúságügyi minisztérium is működik. Pétain már 1934-ben szükségét látta ennek és tanulmányt is írt a nevelésben mutatkozó hibákról. A reform elsősorban vonatkozik a Tanterv anyagára. Nem az enciklopédikus tudás a cél. A tanár szabadon taníthasson egyéniségének megfelelően, s a tankönyvek ne zárják el ennek lehetőségét a széljegyzetek tömegével. A közügyesség általános bevezetése is nevelési célból történik. A helyesen vezetett sporttal az együttérzés és fegyelem szellemét kell nevelni. A jellemnevelést a szerzetesrendeknek hivatalosan is lehetővé teszik. Az ifjúsági szervezeteket közös vezetés alá helyezik.

A „Kisebb közlemények“ között Kemény Ferenc ismerteti Kerschensteiner György özvegyének férjéről, életéről és munkásságáról szóló könyvét „*Kerschensteiner György emlékezete*“ címen. Kedvet érez utána az ember, hogy ebből a könyvből megismerje a kiváló, nagy pedagógust.

Haltenburger Mihály „*Átmenet az elemi népiskola és a gimnázium között*“ megoldásra váró kérdését ismerteti. Az elemi és a polgári iskola között ilyen nehézséget nem lát, mert „a polgári iskola már átvette az elemi iskola új n. munkaiskolai rendszerét“. Azt javasolja, hogy a tanítóságot és a középiskolai tanárságot közelebb kell hozni egymáshoz úgy, hogy kölcsönös hospitálás legyen kötelező az elemi iskola IV. osztályának és a gimnázium I. osztályának tanítói, illetve tanárai között. Már a tanító- illetve tanárképzésnél lehetővé kell tenni, hogy a jelöltek utolsó évükben legalább egy féléven át heti 6 órában hospitáljanak a másik iskolafajban. Ezenkívül a középiskola első osztályát előkészítő osztállyá kellene alakítani latin nyelv nélkül.

A **Nevelésügyi Szemle** 1941. évi 7–8. száma elsősorban Imre Sándor professzor nagy munkásságát méltatja meleg szavakkal negyven éves tanári működésének jubileuma alkalmából. „*Személyét nemcsak a magyar, de a neveléstudomány európai munkásainak sorában is előkelő hely illeti meg*“.

Borsody István cikke: „*Művelődés az idegennyelvű iskolában*“, a csehszlovákiai magyarok kisebbségi élményeinek egy részletét mondja el. Megállapítja, hogy a magyar családi és környezeti valóság dacára az idegennyelvű iskola nemzetellenes hatása érvényesült, másrészt az egyénben erős ellenhatás ébredt az idegen hatások legyőzésére. Mindez a jövőre nézve tanulságul szolgálhat.

Kemény Gábor ismerteti a külföldi — amerikai, angol, hollandiai, francia — „*Gyermek- és ifjúsági könyvtárak*“ szervezetét, működését. Felhívja a figyelmet arra, hogy a gyermek és a könyv viszonyával bár nálunk is többet foglalkoztak már, ilyen igen hasznos és szükséges gyermek-, illetve ifjúsági könyvtárak, vagy a felnőttek rendelkezésére álló könyvtárak mellett ilyen könyvtári szakosztályok még mindig nincsenek. A következő számban